

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA

PRACE KONSERWATORSKIE PRZY POMNIKU

KARGULA I PAWLAKA

U ZBIEGU SZOSY CHEŁMIŃSKIEJ I CZERWONEJ DROGI W TORUNIU

(STAN ZACHOWANIA, WYTYCZNE I PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH)

OPRACOWANIE:

PROF. DR HAB. JADWIGA W. ŁUKASZEWICZ

TORUŃ 2016

Toruńska Pracownia Badań
i Konserwacji Zabytków

Jadwiga W. Łukaszewicz
Prof. dr hab. Jadwiga W. Łukaszewicz

SPIS TREŚCI

- I. INFORMACJE WSTĘPNE**
- II. WSTĘP**
- III. STAN ZACHOWANIA**
- IV. WYTYCZNE KONSERWATORSKIE**
- V. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH**
- VI. LITERATURA**
- VII. OBMIAR**
- VIII. KOSZTORYS**

I. INFORMACJE WSTĘPNE

1. **RODZAJ OBIEKTU:** pomnik Kargula i Pawlaka, dwie odlane w brązie postaci, naturalnych wielkości ustawione bezpośrednio na trotuarze.
2. **LOKALIZACJA:** 87-100 Toruń, plac u zbiegu Szosy Chełmińskiej i Czerwonej Drogi
3. **NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW:** brak, pomnik usytuowany na terenie pasa ochronnego wokół obszaru staromiejskiego wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
4. **INFORMACJE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA:**
 - 4.1. **ZAMAWIAJĄCY:** Gmina Miasta Toruń
 - 4.2. **PODSTAWA OPRACOWANIA**
 - umowa nr 1/Pom-dk/2016 z dnia 31.03.2016 r. na opracowanie *zaleceń konserwatorskich dla wybranych pomników i obiektów w Toruniu*
 - wizja lokalna w dniu 1.04.2016 – 20.04.2016 r.
 - dokumentacja fotograficzna
 - 4.3. **PRZEDMIOT OPRACOWANIA**

Przedmiotem opracowania jest pomnik Kargula i Pawlaka w Toruniu
 - 4.4. **ZAKRES OPRACOWANIA**

Opracowanie dotyczy przeprowadzenia analizy stanu zachowania pomnika, podania przyczyn występujących zniszczeń, ustalenia wytycznych do dalszych prac badawczo-konserwatorskich wraz z ich kosztorysem.
5. **AUTOR OPRACOWANIA:** Jadwiga W. Łukaszewicz
6. **AUTORZY FOTOGRAFII:** Jadwiga W. Łukaszewicz

II. WSTĘP

Pomnik Kargula i Pawlaka, bohaterów filmów Sylwestra Chęcińskiego: „Sami swoi” (1967), „Nie ma mocnych” (1974) i „Kochaj albo rzuć” (1977) usytuowany przed Multiplexsem Cinema City powstał z inicjatywy Wydziału Promocji UM w Toruniu. Rolę Kargula w trylogii kreował Władysław Hańcza, a Pawlaka Władysław Kowalski. Pomnik powstał na podstawie kadru z filmu „Kochaj albo rzuć”.

1. AUTOR

Autorem pomnika jest toruński rzeźbiarz Zbigniew Mikieliewicz.

2. CZAS POWSTANIA

Odsłonięcie nastąpiło 10 lutego 2006 r.

3. OPIS

Pomnik składa się z dwóch postaci naturalnej wielkości przedstawiających aktorów: Władysława Hańczę i Władysława Kowalskiego odtwarzających postaci Kargula i Pawlaka w filmie „Kochaj albo rzuć”. Rzeźby ustawione są bezpośrednio na chodniku. Przed rzeźbami była zamontowana tablica z logo promocyjnym Torunia oraz firmy Cinema City, na której widniał napis w j. polskim i angielskim: *Wybitni polscy aktorzy Władysław Hańcza (Kargul) i Władysław Kowalski (Pawlak) bohaterowie niezapomniane trylogii Sylwestra Chęcińskiego „Sami swoi”, „Nie ma mocnych” i „Kochaj albo rzuć” powstałych w oparciu o scenariusz Andrzeja Mularczyka. Niestety została skradziona.*

4. MATERIAŁY PIERWOTNE

Rzeźby oraz płytę odlano w brązie.

III. STAN ZACHOWANIA

Pomnik Kargula i Pawlaka ustawiono bezpośrednio na trotuarze przed kompleksem Cinema City, przez co narażony jest na działanie typowych warunków zewnętrznych, atmosferycznych oraz ciągły kontakt z dziećmi, turystami i przechodniami, którzy dotykają powierzchnię metalu, przez co ścieraniu ulega warstwa naturalnej, szlachetnej patyny.

1. POMNIK

Rzeźba Kargula i Pawlaka została autorsko spatynowana, proces ten zabezpieczył powierzchnię stopu przed dalszą korozją, na co wskazuje dobry stan jej zachowania (fot. 1, 2). Miejscami obserwuje się silniejsze przetarcia spowodowane ciągłym kontaktem z przechodniami (fot. 3). Nie stwierdza się objawów korozji metalu, jedynie drobne zabrudzenia powierzchniowe, w postaci kurzu, pyłu szczególnie w dolnej partii rzeźb, gdzie zabrudzona woda odbija się pod powierzchnią chodnika (fot. 3 i 4).

IV. WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

Biorąc pod uwagę wartość artystyczną, historyczną i emocjonalną oraz stan zachowania pomnika przyjęto następujące założenia konserwatorskie:

- Przeprowadzenie konserwacji profilaktycznej.
- Usunięcie powierzchniowych zabrudzeń.
- Powierzchniowe zabezpieczenie antykorozyjne.
- **Przeprowadzanie 1 raz w miesiącu kontroli stanu zachowania pomnika, ze względu na ciągły, bezpośredni kontakt z przechodniami.**

V. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Uwzględniając powyższe wytyczne przyjęto następujący program prac konserwatorskich:

1. Usunięcie powierzchniowych zabrudzeń poprzez staranne umycie powierzchni wodą.
2. Po dokładnym osuszeniu powierzchni, przemyć benzyną lakową i zabezpieczenie jej pastą z wosku mikrokryształicznego i wypolerowanie.

VI. LITERATURA

Antoni Ziółkiewicz, Adam Paczuski, *Toruńskie pomniki, pomniki, tablice kamienie*, Wyd. II poprawione, Wydawnictwo Urbański, Toruń 2009 r.

VII. OBMIAR

Jako podstawę przyjęto pomiar długości poszczególnych elementów wykonany w czasie prac przy obiekcie.

1. RZEŻBA PAWLAKA

Wysokość: 173 cm

Średnica: 78 cm

Powierzchnia: 475 dm²

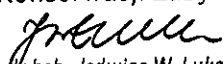
2. RZEŻBA KARGULA

Wysokość: 192 cm

Średnica: 85 cm

Powierzchnia: 522 dm²

Toruńska Pracownia Badań
i Konserwacji Zabytków

Prof. dr hab. Jadwiga W. Łukaszewicz

Fot. 1. Pomnik Kargula i Pawlaka, widok ogólny

Fot. 2. Pomnik Kargula i Pawlaka, widok od tyłu

Fot. 3. Pomnik Kargula i Pawlaka, fragment

Fot. 4. Pomnik Kargula i Pawlaka, fragment, zabrudzenia w dolnej części pomnika